

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 3. aprill 2020
(OR. en)

7195/20

Institutsioonidevaheline
dokument:
2020/0051(COD)

WTO 67
COWEB 39
AGRI 107
UD 59
TDC 1
CODEC 248

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Kättesaamise kuupäev:	3. aprill 2020
Saaja:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2020) 135 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud riikide ja territooriumide suhtes

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2020) 135 final.

Lisatud: COM(2020) 135 final

Brüssel, 3.4.2020
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud riikide ja territooriumide suhtes

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Kavandatud ühepoolsed kaubandusmeetmed on üks vahenditest, mille abil EL rakendab Euroopa Komisjoni sõnastatud Lääne-Balkani poliitikat 1999. aasta mais käivitatud stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi raames. Euroopa Ülemkogu otsustas 23. ja 24. märtsi 2000. aasta Lissaboni kohtumisel, et enne stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute sõlmimist Lääne-Balkani osapooltega tuleks kaubandus ühepoolselt liberaliseerida. Ühepoolne kaubanduse liberaliseerimine on sätestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse kuni 31. detsembrini 2020 erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud riikide ja territooriumide suhtes.

Nüüd on liidul stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping sõlmitud kõigi asjaomaste Lääne-Balkani osapooltega. Neist viimane, Kosovoga* sõlmitud leping, jõustus 1. aprillil 2016.

Võttes arvesse liidu ning kõikide stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalejate vahel lepingulise korra raames välja töötatud tollitariifide liberaliseerimise erinevat ulatust ning määruse (EÜ) nr 1215/2009 alusel antud soodustusi, tehakse ettepanek pikendada määruse (EÜ) nr 1215/2009 kehtivusaega kuni 31. detsembrini 2025.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanek on kooskõlas ELi poliitikaga toetada piirkonna järkjärgulist majandusintegratsiooni ELiga ja iga riigi ühinemisprotsessi.

Kuigi enamik kaubandussoodustusi, mis Lääne-Balkani riikidele algselt tehti ühepoolse kaubanduskorraga, on nüüd liidetud nende riikide ja liidu vahelistesse stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutesse, pakuvad käesoleva määrusega antud piiratud soodustused piirkonna majandusele endiselt vajalikku tuge. Soodustused seisnevad selles, et jäetakse kogumata tavapäraseid puu- ja köögiviljade koguselised tollimaksud ning kohaldatakse üldist veinikvooti, kui asjaomase riigi veinikvoot on ammendatud.

Ühepoolsete kaubandusmeetmete süsteem on aidanud laiendada ELi ja Lääne-Balkani vahelist kaubandust, mille maht ületas 2018. aastal 54 miljardit eurot. EL on piirkonna peamine kaubanduspartner, kelle arvele langeb üle 72 % piirkonna kaubanduse kogumahust.

- **Kooskõla liidu muude poliitikavaldkondadega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas 17. mai 2018. aasta Sofia deklaratsiooniga, milles EL kohustus kõigil tasanditel tugevdama oma toetust piirkonna poliitilistele, majanduslikele ja sotsiaalsetele muutustele. See vastab ka komisjoni uutele poliitilistele suunistele, milles taaskinnitati Lääne-Balkani riikide väljavaadet saada ELi liikmeks ja selle olulist rolli

* Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

piirkonna reformiprotsessis. Euroopa Liidu eesmärk on edendada piirkonnas rahu, stabiilsust ja majandusarengut ning avada nendele riikidele ELiga liitumise perspektiiv.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 207 lõige 2.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ei kohaldata.

- **Proportsionaalsus**

Kavandatud meetmed on avaldanud soodustuste saajatele positiivset mõju, aidates nende majandusarengule kaasa eelkõige ELi ettevõtjate ja Lääne-Balkani piirkonna tootjate vahelise partnerluse tugevdamise kaudu. Seepärast tuleb meetmete viie aasta võrra pikendamise ettepanekut pidada kõige sobivamaks vahendiks, millega tagada Lääne-Balkani partnerite kestlik majandusareng, vältides samas väga pikka ja keerulist protsessi, mida oleks vaja stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu raames iga kahepoolse kaubanduslepingu muutmiseks.

- **Vahendi valik**

Ühepoolsed kaubandusmeetmed võimaldavad Euroopa Liidul erandjuhul teha konkreetseid sihtotstarbelisi soodustusi, mida muidu vabakaubanduslepingu raames ei tehtaks, sest need looksid pretsedendi, mis ei oleks liidu huvides.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Kuna meetmete kohaldamisala on väga piiratud, ei ole ametlikku järelhindamist tehtud.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Sidusrühmadega ei ole ametlikult konsulteeritud, kuid soodustatud osapooled on üksmeelselt ja korduvalt väljendanud oma huvi nende meetmete jätkamise vastu ning komisjoni talitused ei ole ELi ettevõtjate jaoks käivitatud teabevahetusplatvormide kaudu Euroopa ettevõtjatelt kaebusi saanud.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

- **Mõjuhindang**

Parema õigusloome vahendite kasutamisel on selgesõnaliselt ette nähtud, et kolmandate riikidega sõlmitud olemasolevate protokollide pikendamisel ei koostata mõjuhindangut.

Ettepanekus on käsitletud meetmeid, mis on kehtinud juba peaaegu 20 aastat. Nüüd aga on saabunud aeg neid oluliselt kärpida, kuna suurem osa soodustusi on järk-järgult integreeritud ELi ja soodustuse saajate vahelistesse eraldi stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingutesse. Kuigi ELi saamata jäävate tollimaksude summa ei ole suur – kuue soodustuse saaja peale kokku umbes 23,5 miljonit eurot 2018. aasta impordiväärtuse põhjal –, võimaldab meetmete pikendamine liidul kõige paremini saavutada Lääne-Balkani kaubandusintegratsiooni eesmärki. See peaks aitama ka stabiliseerida turulepääsu tingimusi nii kõnealuse piirkonna kui ka ELi ettevõtjate jaoks.

Kohapealsete kontrollkäikude põhjal koostatud komisjoni aruannetest ilmneb, et meetmetest on kasu saanud paljud väikesed põllumajandustootjad ning et paljudel kohalikel tootjatel on tekkinud kindel partnerlus ELi ettevõtjatega. Kui määrust (EÜ) nr 1215/2009 ei pikendata kuni 31. detsembrini 2020, minetavad Lääne-Balkani osapooled ajutiselt liberaliseeritud turulepääsu nende peamiste põllumajandustoodete puhul (puu- ja köögiviljad), mis on selle tundliku piirkonna jaoks erilise tähtsusega.

EL peaks igal juhul vältima 2010. aasta olukorra kordumist, kui tähtaja pikendamist ei suudetud õigeaegselt hääletusele panna, mis tekitas tõsiseid häireid Lääne-Balkani piirkonna põllumajandusturgudel. Alternatiiviks ei saa pidada ka tollimaksude tagantjärgi tagasimaksmist, kuna selleks oleks vaja läbi teha kuudepikkune keeruline ja bürokraatlik protseduur. Lünk õigusraamistikus põhjustaks vahetut majanduskahju ning annaks ka märku ettevõtluskeskkonna ebastabiilsusest ja ebakindlusest.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Kuna kavandatud meetmed on kehtinud juba peaaegu 20 aastat, on soodustuse saajad väga hästi informeeritud ja teavad, kuidas määrusega ette nähtud tingimusi täita. Ettepaneku kohaselt määrust ajakohastatakse ja jäetakse sellest välja vananenud sätted.

- **Põhiõigused**

Määruse (EÜ) nr 1215/2009 artikli 2 lõike 1 punkti d kohaselt peavad soodustuse saajad soodustuse saamiseks hoiduma inimõiguste, sealhulgas põhiliste tööõiguste ning demokraatia ja õigusriigi aluspõhimõtete raskest ja süstemaatilise rikkumisest.

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatav määrus ei põhjusta täiendavaid kulusid ELi eelarvest. 2020–2025. aastal soodustuse saajate toodangult laekuv tollimaksutulust sellest ei vähene. Hüpotetilist tulu, mida võiks saada impordi suurenemisest, ei käsitata saamata jääva tollimaksutuluna.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingute kohaste allkomiteede koosolekutel toimub korrapärane kahepoolne arutelu Lääne-Balkani partneritega vastastikuste soodustuste kasutamise järelevalve ja aruandluse üle.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ettepanek sisaldab järgmist kolme sättekogumit.

- (1) Kahe soodustuse saaja nime muudetakse vastavalt uusimale, ELiga sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus kokkulepitud terminoloogiale. Nime „endine Jugoslaavia Makedoonia vabariik“ asemel kasutatakse „Põhja-Makedoonia“ ja „Kosovo tolliterritoorium“ asemel „Kosovo*“. Seda silmas pidades asendatakse mõisted „riigid“ ja „riigid ja territooriumid“ mõistetega „osapooled“.
- (2) Vastavalt komisjoni 2. juuni 2017. aasta delegeeritud määrusesse (EL) 2017/1464 tehtud muudatusele ajakohastatakse artiklit 3, sest kuna 1. aprillil 2016 jõustunud ELi ja Kosovo stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingus on sätestatud Kosovole ettenähtud ühepoolsed soodustused, on kalandus- ja veiselihatoodetele ettenähtud soodustused ühepoolsete kaubandusmeetmete hulgast välja arvatud. Ettepaneku kohaselt jäetakse need kaks tooterühma selguse huvides välja.
- (3) Määruse kohaldamist pikendatakse kuni 31. detsembrini 2025.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud riikide ja territooriumide suhtes

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu määrusega (EÜ) nr 1215/2009¹ on ette nähtud piiramatut tollimaksuvaba juurdepääsu liidu turule peaaegu kõikidele stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevatest riikidest pärit toodetele nii suurtes kogustes ning niisuguse kestusega, nagu on määratletud nendega sõlmitud kahepoolsetes lepingutes.
- (2) Nüüd on kõigi kuue osapoollega sõlmitud stabiliseerimis- ja assotsieerimisleping. Neist viimane, ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ning teiselt poolt Kosovo* vaheline leping, jõustus 1. aprillil 2016.
- (3) Komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2017/1464² muudeti määrust (EÜ) nr 1215/2009, et kaotada Kosovole antud kahepoolsed soodustused, kuid säilitades kõikidele Lääne-Balkani soodustuse saajatele antud ühepoolse soodustuse, mis seisnes kombineeritud nomenklatuuri gruppidesse 7 ja 8 kuuluvatelt toodetelt tollimaksude kogumisest loobumises ja juurdepääsu võimaldamises 30 000 hl suurusele üldisele veini tariifikvoodile.

¹ Nõukogu 30. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 1215/2009, millega kehtestatakse erandlikud kaubandusmeetmed Euroopa Liidu stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalevate või sellega seotud maade ja territooriumide suhtes (ELT L 328, 15.12.2009, lk 1).

* Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

² Komisjoni 2. juuni 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1464, millega muudetakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1215/2009 Kosovo* suhtes kohaldatavate selliste kaubandussoodustuste osas, mis tulenevad ühelt poolt Euroopa Liidu ja Euroopa Aatomienergiaühenduse ja teiselt poolt Kosovo vahelise stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu jõustumisest.

- (4) Võttes arvesse liidu ning kõikide stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessis osalejate vahel lepingulise korra raames välja töötatud tollitariifide liberaliseerimise erinevat ulatust ning määruse (EÜ) nr 1215/2009 alusel antud soodustusi, tehakse ettepanek pikendada määruse (EÜ) nr 1215/2009 kohaldamisega kuni 31. detsembrini 2025.
- (5) Määruse (EÜ) nr 1215/2009 kohaldamisaja pikendamine võimaldab liidul kõige paremini täita Lääne-Balkani kaubandusliku integreerimise eesmärki. See peaks aitama ka stabiliseerida turulepääsu tingimusi nii piirkonna kui ka liidu ettevõtjate jaoks.
- (6) Vastavalt uusimale kokkulepitud terminoloogiale tuleb muuta ka kahe soodustuse saaja nime.
- (7) Seepärast tuleks määrust (EÜ) nr 1215/2009 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määrust (EÜ) nr 1215/2009 muudetakse järgmiselt.

- (1) Artikkel 1 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 1

Sooduskord

1. Albaaniast, Bosnia ja Hertsegoviinast, Kosovost,* Montenegrost, Põhja-Makedooniast ja Serbiast pärit tooteid, mis kuuluvad kombineeritud nomenklatuuri gruppidesse 7 ja 8, lubatakse liitu importida koguselisi piiranguid või samaväärseid meetmeid rakendamata ning tollimaksumabalt ja muudest samalaadsetest maksudest vabastatult.
 2. Albaaniast, Bosnia ja Hertsegoviinast, Kosovost, Montenegrost, Põhja-Makedooniast ja Serbiast pärit toodete suhtes jäävad kehtima käesoleva määrusega ettenähtud soodustused, kui nii on osutatud. Selliste toodete suhtes kohaldatakse ka käesoleva määrusega ettenähtud soodustusi, mis on liidu ja kõnealuste osapoolte vahel sõlmitud kahepoolsete lepingute alusel tehtavatest soodustustest soodsamad.
- (2) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt:
 - (a) Punkti 1 alapunktid a, b, c ja d asendatakse järgmisega:

„a) tooted peavad vastama komisjoni delegeeritud määruse 2015/2446 II jaotise 1. peatüki 2. jao 4. ja 5. alajaos ning komisjoni rakendusmääruse 2015/2447 II jaotise 2. peatüki 2. jao 10. ja 11. alajaos sätestatud „päritolustaatusega toote“ määratlusele;

* Kõnealune määratlus ei piira Kosovo staatust käsitlevaid seisukohti ning on kooskõlas ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooniga 1244/1999 ja Rahvusvahelise Kohtu arvamusega Kosovo iseseisvusdeklaratsiooni kohta.

b) artiklis 1 osutatud osapooled peavad hoiduma uute tollimaksude ja muude samaväärse toimega lõivude ja uute koguseliste piirangute ning muude samaväärse toimega meetmete kehtestamisest liidust pärineva impordi suhtes, samuti hoiduma olemasolevate tollimaksumäärade või lõivude suurendamisest või mis tahes muude piirangute kehtestamisest alates 30. septembrist 2000;

c) soodustuse saajad peavad osalema tõhusas halduskoostöös liiduga, et vältida mis tahes pettuseohtu, ja

d) artiklis 1 osutatud osapooled peavad hoiduma inimõiguste, sealhulgas põhiliste tööõiguste ning demokraatia ja õigusriigi aluspõhimõtete raskest ja süstemaatilisest rikkumisest.“

(b) Lõige 3 asendatakse järgmisega:

„Kui osapool ei järgi lõike 1 punkti a, b või c või lõiget 2, võib komisjon rakendusaktidega täielikult või osaliselt peatada asjaomasele osapoolele käesoleva määrusega antud õiguse saada soodustust. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 8 lõikes 4 osutatud kontrollimenetlusega.“

(3) Artiklit 3 muudetakse järgmiselt:

(a) Lõige 1 asendatakse järgmisega:

Teatavate artiklis 1 osutatud soodustuse saajatest pärinevate I lisas loetletud veinitoodete osas peatatakse liitu tuleva impordi suhtes kehtestatud tollimaksude kohaldamine nendes ajavahemikes ning vastavalt määradele, liidu tariifikvoodile ja tingimustele, mis on kõnealuses lisas märgitud iga toote ja selle päritolu kohta.“

(b) Lõige 2 jäetakse välja.

(4) Artikkel 4 jäetakse välja.

(5) Artikli 5 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Käesoleva määruse artikli 3 lõikes 1 osutatud tariifikvoote haldab komisjon vastavalt komisjoni rakendusmääruse 2015/2447 II jaotise 1. peatüki 1. jaole.“

(6) Artikli 7 punktid b ja c asendatakse järgmisega:

„b) liidu ja artiklis 1 nimetatud osapoolte vahel muude kokkulepete alusel antud kaubandussoodustustest tulenevaid vajalikke kohandusi;

c) asjaomasele osapoolele käesoleva määrusega ettenähtud soodustuste saamise õiguse osaline või täielik peatamine, kui kõnealune osapool ei täida artikli 2 lõike 1 punktis d sätestatud tingimusi.“

(7) Artikli 10 lõiget 1 muudetakse järgmiselt:

a) esimese lõigu sissejuhatav lause asendatakse järgmisega:

„Kui komisjon leiab, et on piisavalt tõendeid pettuse kohta või ei tulla toime päritolutõendite kontrollimiseks vajaliku halduskoostööga või kui liitu suunduv

eksport on märkimisväärselt kasvanud, ületades tavapäraseid tootmis- ja ekspordimahtusid, või kui artiklis 1 osutatud osapooled ei täida artikli 2 lõike 1 punktides a, b või c sätestatud tingimusi, võib ta võtta meetmeid, et käesoleva määrusega ettenähtud sooduskord täielikult või osaliselt kolmeks kuuks peatada, tingimusel et ta on eelnevalt.“.

b) esimese lõigu punktid b ja c asendatakse järgmistega:

„b) pöördunud liikmesriikide poole, et need võtaksid tarvitusele ettevaatusabinõud, mis on vajalikud liidu finantshuvide kaitseks ja/või selleks, et soodustatud osapooled tagaksid artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimuste täitmise;

(8) c) avaldanud *Euroopa Liidu Teatajas* teate, et esineb põhjendatud kahtlusi selle kohta, kuidas asjaomane soodustatud osapool kohaldab sooduskorda ja/või täidab artikli 2 lõikes 1 sätestatud tingimusi, mis võib muuta küsitavaks asjaomase osapoole õiguse rakendada käesoleva määrusega kehtestatud sooduskorda.“

(9) Artikli 12 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Seda kohaldatakse 31. detsembrini 2025.“

(10) I lisa asendatakse käesoleva määruse lisa esitatud tekstiga.

Artikkel 2

Käesolev määrus jõustub seitsmendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja

